

MEMO

Van Wethouder Tanja de Jonge
Aan De Gemeenteraad
Datum 26 april 2023
Kenmerk -
Betreft Consequenties van nieuwe positieflijst dieren voor Hertenkamp Merwesteinpark
Bijlage(n) -

Raadsgriffie
Spuiboulevard 300
DORDRECHT
T 078 770 85 50

Contactpersoon
Cees Vis
T 06 – 54280056
E c.vis@dordrecht.nl

Aanleiding

Herten horen niet achter een hek, zo stelt het kabinet. Het kabinet wil per 1 januari 2024 de nieuwe lijst van toegestane huis- en hobbydieren, de positieflijst dieren, laten ingaan. De lijst is opgesteld door een adviescollege van onafhankelijke wetenschappers dat hiervoor meer dan driehonderd zoogdieren beoordeelde op onder andere het risico voor dierwelzijn en veiligheid voor mensen.

Op basis van dit advies heeft Minister Henk Staghouwer in juli 2022 bekend gemaakt dat de Huis- en Hobbydierenlijst (Positieflijst) van kracht wordt, ingaande 1 januari 2024. De beoordeelde dieren zijn ingedeeld in risicoklassen. Dieren uit klasse A, B of C zijn toegestaan om te houden, diersoorten uit de risicoklassen D, E en F niet. De ree valt, evenals het hert, in risicoklasse F. Uit het rapport: 'Reeën en herten zijn in staat ernstige letselschade te veroorzaken bij de mens. Daarnaast zijn in drie risicocategorieën voor 'gezondheid en welzijn dier' één of meerdere risicofactor(en) vastgesteld. Om deze redenen vallen de ree en het hert onder risicoklasse F.' Dit houdt in dat er een uitsterfbeleid voor die dieren van kracht wordt, er mag niet meer mee gefokt worden. Wel mogen de dieren blijven tot ze dood gaan.

Ook geldt dat de nieuwe positieflijst inmiddels wel door de minister is vastgesteld, maar nog door de eerste kamer moet worden bekrachtigd. Gezien de tijd die besteed is aan het tot stand brengen van deze positieflijst en de adviescommissie van deskundigen die zich daarover heeft gebogen, lijkt de minister vooralsnog niet genegen te zijn aanpassingen in de lijst toe te staan.

Consequenties hertenkamp park Merwestein

Deze nieuwe positieflijst dieren heeft derhalve ook consequenties voor de herten in het hertenkamp in park Merwestein. Het fokken is zowel voor reeën als herten, vanaf het moment dat deze positieflijst daadwerkelijk van kracht wordt, te weten op 1 januari 2024, verleden tijd. En zo komt op enig moment langzamerhand een einde aan de hertenkampen en dus ook in park Merwestein.

De huidige populatie van dit hertenkamp omvat 14 hinden en 1 bok. Jaarlijks vindt er in het najaar een afvang plaats van de jonge bokjes en een aantal oudere hinden om zo de grootte en vitaliteit van de kudde op peil te houden. Gepoogd wordt om de afgevangen dieren zo veel mogelijk te herplaatsen.

Op dit moment zijn een aantal hinden nog drachtig en dit betekent dat de huidige populatie dit jaar vooraleerst nog iets verder zal groeien, maar vanaf 1 januari 2024, is verdere groei van de populatie in principe niet meer toegestaan, met dien verstande dat die hinden die dan eventueel nog drachtig zijn, hun jong uiteraard nog ter wereld mogen laten komen.

In de praktijk zullen eventuele bokjes dan moeten worden afgevoerd om te worden gedood, een praktijk die overigens niet afwijkt, van de huidige gang van zaken. In het

verleden werd altijd gepoogd te herplaatsen, echter de mate van succes is afhankelijk van de vraag en na 1 januari 2024 is die route uitgesloten.

Voor de jonge hinden geldt dat zij in principe mogen blijven leven, zij het dat daarbij ook naar de totale populatie in het Merwesteinpark gekeken zal moeten worden, wat eventueel zou kunnen betekenen dat oudere hinden herplaatst en/of afgevoerd en gedood moeten worden.

Algemene informatie over herten

(Dam)herten zijn sociale dieren die van nature in kudde-verband (in roedels) leven. Voor wat betreft de voortplanting van de herten geldt, dat de bronsttijd jaarlijks rond 2^e helft van oktober valt. Dan kan de bok een of meer hinden binnen de roedel, waarvan hij deel uit maakt, bevruchten. De draagtijd is dan ca. 32-33 weken, wat in de praktijk betekent dat de hinden van hun kalfje in juni van het jaar daarna bevallen. De kalfjes worden vervolgens tot in de winter gezoogd.

Aspecten die wetenswaardig zijn met betrekking tot het huidige 'herten-dossier'

Overigens en met het oog op de beeldvorming ten aanzien van herten-dossier, is het van belang om de context hiervan wat verder in te kleuren. Van alle dieren die nu op basis van de nieuwe positieflijst dieren in het gedrang komen, is het (dam)hert wel het meest omstreden binnen het landschap van dierenwelzijn. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat er in Dierenwelzijns-land een lobby gaande is om Gemeenten ertoe aan te zetten om tegen dit besluit van de minister in verweer te komen. Het college heeft niet de intentie om in deze lobby mee te gaan.

Opties voor een toekomstige aanpak

Nu de vraag voor ligt hoe de gemeente Dordrecht om wil gaan met het bestaande Hertenkamp in het park Merwestein, is het goed om de opties die er zijn op een rijtje te zetten.

Er zijn een aantal opties voor een aanpak van deze situatie:

- de gehele kudde verwijderen uit het Hertenkamp.

Naast het gegeven dat dit een rigoureuze stap is voor zowel de dieren, als voor de inwoners van Dordrecht en de bezoekers van het Merwesteinpark, is bovendien de herplaatsbaarheid van deze kudde elders discutabel, gezien de situatie die nu in Nederland ontstaat. Dat zou betekenen dat het risico bestaat, dat dan de gehele kudde zou moeten worden gedood.

- de herten behouden tot ze een natuurlijke dood sterven is eveneens een optie, maar gezien de positieflijst dieren, mag er niet meer worden gefokt vanaf 1 januari 2024, wat betekent dat we iets moeten ondernemen ten aanzien van de bok.

Dan resten een aantal opties voor de wijze waarop we omgaan met de bok:

- de bok kan worden weggehaald, maar herplaatsing elders bij een andere groep herten is, gezien de situatie die nu ontstaat, in ieder geval vanaf 1 januari 2024 niet meer mogelijk. De bok voor die tijd elders solitair herplaatsen is gezien het feit dat herten sociale kudde dieren zijn evenmin een diervriendelijke optie.

- de bok kan worden gecastreerd of worden gesteriliseerd:

Wanneer een hertenbok is gecastreerd en de testikels -de bron van testosteron- zijn weggenomen, zal zijn gewei niet meer (natuurlijk) afvallen, maar wel blijven groeien. Er ontwikkelt zich dan een zogenaamd 'pruikgewei', dat na een paar jaar zelfs monsterachtige omvang kan aannemen. Vanuit Dierenwelzijns oogpunt wordt deze optie uiteindelijk onwenselijk geacht.

Het alternatief is dat de bok wordt gesteriliseerd via vasectomie.

Dit is een ingreep die, mits door een ervaren dierenarts uitgevoerd, voor de bok geen nadelige consequenties meebrengt. De bok is daarna niet meer in staat om zich voort te planten en kan binnen de huidige kudde binnen het Hertenkamp voort leven. Er zit echter nog wel een noemenswaardig aspect aan deze vorm van sterilisatie en dat is dat de bok zich weliswaar niet meer kan voortplanten, maar hij behoudt wel het hormonaal ingegeven gedrag van de bok die in de bronsttijd zal willen proberen om de

aanwezige hinden die vruchtbaar zij, te willen bevruchten. Als deze pogingen, om duidelijke redenen niet slagen, bestaat de mogelijkheid dat hij vanaf half oktober iedere 3 weken, als de hinden weer vruchtbaar zijn, hen zal proberen te dekken en dit kan zelfs tot in begin winter doorgaan.

Wat dan nog wel blijft staan is de vraag of het in leven houden van de bok, onder de eerder geschetste omstandigheden, dan nog een diervriendelijke oplossing is. Deskundigen hebben ons aangegeven dat dit evenmin een diervriendelijke oplossing is, omdat de gesteriliseerde bok zoals hiervoor beschreven, tijdens de bronsttijd de hinden 'blijft lastig vallen' en dat dit een 'belasting' voor de betreffende hinden vormt, die o.a. voor hun levensverwachting geen positieve invloed heeft. Uiteindelijk betekent dit dat de bok zal moeten worden afgevoerd en gedood.

Mocht besloten worden de bok uit het hertenkamp te verwijderen dan zullen de hinden voorlopig nog diverse jaren kunnen blijven leven. Jonge hinden die geen zwangerschap meer hoeven door te maken zouden in principe ca. 20 jaar oud moeten kunnen worden.

De gemeente Dordrecht stelt zich voorsnag op het standpunt dat er weliswaar nu nog geen definitieve beslissing hoeft te worden genomen, maar uiterlijk eind september van dit jaar zal, met het oog op de dan aanstaande bronsttijd, een besluit, op basis van eerder geschetste mogelijkheden, genomen moeten worden. Indien te lang wordt gewacht met het nemen van een beslissing over de bok, kan het zijn dat in het najaar de hinden nogmaals drachtig kunnen worden en zal er in 2024 ook afvang plaats moeten vinden voor de bokjes.

Overigens verdient het aanbeveling om bij de toekomstige keuzes die gemaakt worden ten aanzien van het hertenkamp, rekening te houden met het gegeven dat herten sociale dieren zijn die in een groep leven. Er zal namelijk een moment komen dat de groepsgrootte dusdanig is afgenomen (tot een niveau van ca. 5 dieren), dat het aanbeveling verdient om de dan resterende dieren samen te voegen met een andere bestaande kleine groep elders.

Juridische consequenties van het niet naleven van de positieflijst dieren per 1 januari 2024

Tijdens de beeldvormende bijeenkomst op 28 maart jl. is vanuit de raad de vraag naar voren gekomen om uit te zoeken wat de juridische gevolgen (sancties) zouden zijn van het niet naleven van de positieflijst per 1 januari 2024. Wij hebben deze vraag door een juridisch adviseur laten uitzoeken en dit heeft geleid tot de hierna volgende constatering.

De positieflijst, ook wel Huis- en hobbydierenlijst genoemd, bestaat omdat er vanuit de Wet Dieren (Artikel 2.2, eerste lid) een noodzaak bestaat voor een lijst met dieren of diercategorieën, die worden beschouwd als geschikt om te houden. In genoemd wetsartikel staat namelijk het volgende genoteerd: Het is verboden dieren te houden die niet behoren tot door Onze Minister aangewezen diersoorten of diercategorieën (Wet Dieren Artikel 2.2, eerste lid).

Aan het niet naleven van dit wetsartikel kleven dan ook een aantal risico's, die we hierbij in het kort duiden:

- Zo is er op grond van de Wet Dieren een juridisch risico, want het niet naleven van de Wet Dieren en dus ook van de positieflijst is strafbaar gesteld in de Wet Dieren en kan leiden tot een geldboete en zelfs tot gevangenisstraf.
- Er is sprake van een financieel risico, omdat het niet naleven, zoals aangegeven strafbaar is gesteld en kan leiden tot een hoge geldboete (€ 900.000,-).
- Vervolgens is er sprake van een imago risico voor de gemeente, c.q. de overheid, want wij verwachten van onze inwoners dat zij zich aan de wet houden en zich aan onze verordeningen houden. Het zou dan ook een bijzondere situatie zijn, wanneer wij, als gemeente, zelf als overheidsinstantie de wet overtreden.
- Direct hiermee samenhangend is er dan ook een voorbeeld risico, immers in

lijn met het hiervoor gestelde verwachten we als gemeente dat onze inwoners zich aan de wet houden en inwoners zouden in dit (hypothetische) geval vervolgens zien dat wij ons als gemeente niet aan de wet houden. Dit lijkt ons niet het goede voorbeeld en de kans is ongetwijfeld groot dat dergelijk gedrag ook tegen ons gebruikt kan gaan worden.

Wij kunnen dan ook niet anders dan het niet naleven van de Wet Dieren en dus ook van de positieflijst ontraden.